

Over *We moeten het weer hebben over de tippingpoint*:

‘Meesterlijke vervolg op *De tippingpoint*. [...] Wat Gladwells boeken zo leesbaar maakt is het format: een verhaal over iemand, de aanleiding tot een stuk diepgaand journalistiek onderzoek dat een veel bredere laag blootlegt. Gladwell noemt het de “overstory”’. – *Managementboek*

‘Gladwell schrijft interactieve non-fictie, op het randje van een detective. *We moeten het weer hebben over de tippingpoint* vraagt ons in wezen waarom we zo snel geneigd zijn te denken dat alles wat zich met hoge snelheid verspreidt, daadwerkelijk goed voor ons is.’ – *Wall Street Journal*

‘In het langverwachte vervolg op *De tippingpoint*, Gladwells baanbrekende debuut, onderzoekt hij met nieuwsgierigheid en humor de kantelpunten die leiden tot maatschappelijke ophef.’ – *TIME Magazine*

‘Gladwell is een geweldige verteller en schrijft met aanstekelijke nieuwsgierigheid.’ – *Economist*

‘Gladwell verfijnt en verdiept ons begrip van hoe trends, normen en gebruiken zich verspreiden.’ – *Kirkus review*

‘Grondig geresearcht en geschreven met flair. Een must-read voor zowel Gladwell-fans, als voor de lezer die simpelweg benieuwd is naar de onverwachte *origin stories* van alle crises en vragen van deze tijd.’ – *Oprah Daily*

WE MOETEN HET
WEER HEBBEN
OVER DE
**TIPPING
POINT**

Malcolm Gladwell

Overstory's, superspreaders
en de opkomst van social engineering

Vertaald door Inge Pieters

UITGEVERIJ PLUIM
AMSTERDAM/ANTWERPEN

Eerste druk, mei 2026

Copyright © 2024 by Malcolm Gladwell
© 2026 Nederlandse vertaling Inge Pieters

Oorspronkelijke titel *Revenge of the Tipping Point: Overstories, Super-*
spreaders, and the Rise of Social Engineering

Oorspronkelijke uitgever Little, Brown & Company

Omslagontwerp Loudmouth

Typografie binnenwerk Michiel Niesen

Auteursfoto Shannon Greer

Productiebegeleiding Tim Beijer

Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 934 2081 6

NUR 740

www.uitgeverijpluim.nl

Geen enkel deel van dit boek mag worden gebruikt
voor het trainen van kunstmatige intelligentie.

Voor Edie, Daisy en Kate

Inhoud

NOOT VAN DE AUTEUR 9

VOORWOORD: DE PASSIEVE VORM 15
'Is ook geassocieerd met...'

DEEL I: DRIE PUZZELS

1 Casper en C-Dog 25
*'Het greep om zich heen als een
uitslaande brand. Iedereen greep zijn kans.'*

2 Het probleem met Miami 51
*'Hij rookte een joint en daarna ging hij
tussen acht en pakweg twaalf uur 's middags
ruim een miljoen dollar zitten witwassen.'*

3 Poplar Grove 89
*'Die ouders zijn f***ing gestoord.'*

DEEL II: DE SOCIAL ENGINEERS

4 Het magische derde deel 123
*'Ik zou absoluut zeggen dat
er een tippingpoint is in mijn ervaring.'*

5 Het mysterieuze geval van
het vrouwenrugbyteam van Harvard 155
*‘Het idee was dat studentensport
een gemeenschap iets speciaals geeft.’*

6 Mr. Index en de Marriott-uitbraak 193
*‘We nemen aan dat het door
één persoon geïntroduceerd is.’*

DEEL III: DE OVERSTORY

7 De Overleversclub van L.A. 223
*‘En ik praatte niet over de Holocaust,
zelfs niet met mijn eigen kind.’*

8 *Doing Time on Maple Drive* 255
‘Ik ben expres de weg af gereden.’

DEEL IV: CONCLUSIE

9 Overstory’s, superspreaders en groepsproporties 283
‘OxyContin is ons ticket naar de maan.’

DANKWOORD 331

VERANTWOORDING 333

REGISTER 381

Noot van de auteur

Vijfentwintig jaar geleden publiceerde ik mijn eerste boek. Het heette *De tippingpoint*.

Destijds had ik een klein appartementje in de wijk Chelsea in Manhattan, en daar zat ik 's ochtends voordat ik naar mijn werk ging te schrijven aan mijn bureau, met in de verte een glimp van de Hudson-rivier. Ik had nog nooit een boek geschreven, dus ik had niet zo duidelijk in mijn hoofd hoe dat moest. Ik schreef met die mengeling van twijfel en euforie die elke auteur van een eerste boek zal kennen.

'*De tippingpoint* is de biografie van een idee,' zo begon ik, 'en het idee is heel simpel.'

Namelijk dat de beste manier om iets te begrijpen van de opkomst van modetrends, de pieken en dalen van misdaadgolven of, bijvoorbeeld, de transformatie van onbekende boeken tot bestsellers, of het feit dat steeds meer tieners gaan roken, of het fenomeen 'mond-tot-mondreclame', of allerlei andere mysterieuze veranderingen in het alledaagse leven, is om ze te beschouwen als epidemieën. Ideeën en producten, boodschappen en gedragingen verspreiden zich net zo als virussen.

Het boek kwam in het voorjaar van 2000 uit en het eerste optreden van mijn promotietour was een lezing in een

kleine, onafhankelijke boekwinkel in Los Angeles. Er kwamen twee mensen, een wildvreemde en de moeder van een vriendin van me (maar niet die vriendin zelf. Ik heb het haar vergeven). Ik zei bij mezelf: nou, dat was het dan, blijkbaar. Maar nee! *De tippingpoint* groeide zoals de epidemieën die erin beschreven stonden – eerst geleidelijk en toen heel snel. Tegen de tijd dat de paperback uitkwam, maakte het boek al onderdeel van de tijdgeest uit. Het heeft meerdere jaren op de bestsellerlijsten van *The New York Times* gestaan. Bill Clinton noemde het ‘dat boek waarover iedereen het heeft’. Het woord ‘tippingpoint’ ging deel van onze taal uitmaken. Ik zei altijd voor de grap dat het op mijn grafsteen zou komen te staan.

Weet ik waarom *De tippingpoint* zo’n snaar raakte? Niet echt. Maar als ik een gokje moet wagen, zou ik zeggen dat het kwam doordat het een hoopvol boek was dat in de sfeer van een hoopvolle tijd paste. Het nieuwe millennium was aangebroken. Misdaadcijfers en sociale problemen daalden scherp. De Koude Oorlog was voorbij. Ik gaf in mijn boek een recept voor het aanjagen van positieve veranderingen – hoe je het verschil kunt maken, zoals de ondertitel al zei.

Vijfentwintig jaar is lang. Bedenk eens hoe anders je nu bent dan een kwarteeuw geleden. Onze meningen veranderen. Onze smaak verandert. We geven meer om sommige dingen en minder om andere. Door de jaren heen keek ik nu en dan terug op wat ik had geschreven in *De tippingpoint* en dan vroeg ik me af hoe ik er ooit bij gekomen was om die dingen op te schrijven. Een heel hoofdstuk over de kinderprogramma’s *Sesamstraat* en *Blue’s Clues*? Waar kwam dat vandaan? Ik had nog niet eens kinderen.

Ik ging verder met schrijven en publiceerde *Intuïtie, Uitblinkers*, *David en Goliath*, *Praten met vreemden* en *De bom-*

menwerpermaffia. Ik begon de podcast *Revisionist History*. Ik ging samenwonen met de vrouw van wie ik hou. Ik kreeg twee kinderen, begroef mijn vader, begon weer met hardlopen en knipte mijn haar af. Ik verkocht het appartement in Chelsea. Ik ging buiten de stad wonen. Samen met een vriend begon ik een audiobedrijf dat Pushkin Industries heet. Ik nam een kat en noemde die Biggie Smalls.

Ken je dat gevoel als je naar een foto van jezelf van lang geleden kijkt? Als ik dat doe, heb ik moeite om de persoon op de foto te herkennen. Ik bedacht dus dat het misschien interessant zou zijn om nog eens goed naar *De tippingpoint* te kijken ter ere van de vijftienvingste verjaardag daarvan en met heel andere ogen te onderzoeken wat ik zo lang geleden geschreven had: in *De tippingpoint 2.0* zou een schrijver terugkeren naar de wereld van zijn eerste jeugdsucces.

Maar toen ik mezelf andermaal onderdompelde in de wereld van de sociale epidemieën besepte ik dat ik niet terug wilde naar hetzelfde terrein dat ik in *De tippingpoint* had behandeld. De wereld leek te anders in mijn ogen. In *De tippingpoint* introduceerde ik een reeks principes die ons iets meer konden laten begrijpen van de plotselinge verschuivingen in gedrag en opvattingen die onze wereld bepalen. Ik vind die ideeën nog steeds nuttig. Maar ik heb nu andere vragen. En ik merk dat ik nog steeds veel dingen omtrent sociale epidemieën niet begrijp.

Toen ik *De tippingpoint* herlas als voorbereiding op dit project merkte ik dat ik om de paar bladzijden stopte omdat ik me afvroeg: en dit dan? Hoe heb ik dit eruit kunnen laten? Ik ontdekte dat ik in een verre uithoek van mijn brein altijd met mezelf was blijven discussiëren over de vraag hoe je tippingpoints en hun vele mysteriën het beste kunt verklaren en begrijpen.

En dus begon ik opnieuw, op blanco papier. En *We moe-*

ten het weer hebben over de tippingpoint is het resultaat: een nieuwe verzameling theorieën, verhalen en argumenten over de vreemde wegen die ideeën en gedragingen afleggen in onze wereld.

We moeten het weer hebben
over de tippingpoint

VOORWOORD

De passieve vorm

'Is ook geassocieerd met...'

1.

Voorzitster: Ik zou een laatste vraag willen stellen, en ik zou graag met u beginnen. Dr. ---. Wilt u uw excuses aanbieden aan het Amerikaanse publiek...?

Een groep politici heeft een hoorzitting georganiseerd om een epidemie te bespreken. Er zijn drie getuigen opgeroepen. Het is het hoogtepunt van de pandemie. De bijeenkomst is virtueel. Iedereen zit thuis, met boekenplanken en keukenkastjes op de achtergrond. De zitting is inmiddels een uur bezig. Ik laat alle identificerende details voorlopig even weg, omdat ik me uitsluitend wil richten op wat er werd gezegd: de woorden die gebruikt werden en de intentie daarachter.

Getuige #1: Ik zou het Amerikaanse publiek graag mijn excuses aanbieden voor alle ellende die ze doorstaan hebben en de tragedies die ze hebben meege maakt in hun familie en... en ik dacht dat ik dat ook

al gedaan had in mijn inleidende opmerkingen. Dat was mijn intentie.

Getuige #1 is in de zeventig. Kort wit haar. Zwarte kleding. In het begin leek ze met de muteknop te worstelen. Ze lijkt nog steeds van de wijs. Ze is dit niet gewend. Ze is afkomstig uit een geprivilegieerde wereld. Geconfronteerd worden met haar eigen gedrag is duidelijk niet iets wat met enige regelmaat in haar leven is gebeurd. Haar modieuze bril ziet eruit alsof hij zo van haar neus kan glijden.

Getuige #1: Ik ben ook heel boos. Ik ben boos dat sommige mensen die werkzaam zijn bij --- de wet hebben overtreden. Daar ben ik al boos over sinds 2007 en ik ben er nu weer boos over in 2020. Het is... het is... ik denk dat...

Voorzitster: Ik weet dat u boos bent. En het spijt me, maar dat is niet het excuus waarom wij vragen. U hebt zich verontschuldigd voor de ellende die mensen hebben moeten doormaken, maar u hebt nooit uw excuses gemaakt voor de rol die u gespeeld hebt in de ---crisis. Ik vraag u dus nogmaals, wilt u uw excuses maken voor de rol die u gespeeld hebt in de ---crisis?

Getuige #1: Ik heb lang met die vraag geworsteld. Die heb ik mezelf jarenlang gesteld. Ik heb geprobeerd te bedenken of er iets was, of is, wat ik anders had kunnen doen, met de kennis van toen, niet die van nu. En ik moet zeggen, ik kan geen... ik kan niets vinden wat ik anders zou doen op basis van wat ik toen geloofde en wist, en wat ik te horen kreeg van het management in de verslagen voor de raad en wat ik van mijn collega's in de raad hoorde. En het is bijzonder akelig. En het is...

De voorzitter wendt zich tot Getuige #2. Hij is de neef van de vrouw in het zwart, een jonge man met gemanicuurde nagels, in een net pak met stropdas.

Voorzitter: Meneer ---, wilt u uw excuses aanbieden voor de rol die u gespeeld hebt...?

Getuige #2: Ik ben het grotendeels eens met wat mijn nicht heeft gezegd.

Verwacht iemand soms dat de getuigen toegeven dat ze een epidemie hebben veroorzaakt? Waarschijnlijk niet. Een heel peloton advocaten heeft ze van tevoren duidelijk gedruild in de edele kunst van het zelfbehoud. De quasi rechtschapen wijze waarop ze alle verantwoordelijkheid van de hand wijzen duidt echter op een andere mogelijkheid: dat ze hun eigen schuld nog niet geaccepteerd hebben of dat ze iets begonnen zijn wat uit de hand is gelopen op een manier die ze niet konden bevatten.

Een uur later komt het cruciale moment. Een ander lid van de onderzoekscommissie – laten we hem de politicus noemen – wendt zich tot Getuige #3:

Politicus: Dr. ---, is er ook maar één leidinggevende in het bedrijf --- die ooit een dag in de gevangenis heeft gezeten voor de daden van het bedrijf?

Getuige #3: Ik geloof van niet.

Geen enkele getuige ziet zichzelf als verantwoordelijke. Maar blijkbaar geldt dat voor iedereen.

Politicus: Mevrouw de voorzitter, het is gemakkelijk om verontwaardiging te voelen om de wandaden van dit bedrijf, maar wat te denken van onze regering, die

vrij baan maakt voor dit soort bedrijfsmatige onverantwoordelijkheid, misdadigheid en straffeloosheid?

De politicus wendt zich tot Getuige #2, de jonge man. Het bedrijf van zijn familie heeft zojuist een schikking met de overheid gesloten over een reeks criminele aantijgingen. Hij heeft ooit in de raad van bestuur gezeten en is de erfgenaam in spe van het imperium.

Politicus #1: Meneer ---, hebt u als onderdeel van de schikking met Justitie moeten toegeven dat er sprake was van overtredingen, aansprakelijkheid of verantwoordelijkheid voor het veroorzaken van de ---crisis in Amerika?

Getuige #2: Nee.

Politicus #1: Bent u als onderdeel van dit onderzoek ondervraagd door Justitie over uw rol in deze gebeurtenissen?

Getuige #2: Nee.

Politicus #1: Hebt u ook maar enige verantwoordelijkheid genomen voor het veroorzaken van Amerika's nachtmerrieachtige ervaringen met de ---crisis?

Getuige #2: Hoewel ik geloof dat het volledige rapport, dat nog niet openbaar is gemaakt, zal aantonen dat de familie en de raad van bestuur legaal en ethisch te werk zijn gegaan, neem ik er een diepe morele verantwoordelijkheid voor, omdat ik geloof dat ons product ---, ondanks onze beste bedoelingen en al onze inspanningen, geassocieerd is met misbruik en verslaving, en...

Geassocieerd is met.

Politicus #2: U gebruikt de passieve vorm als u zegt dat het ‘geassocieerd is met misbruik’, wat ergens impliceert dat u en uw familie niet op de hoogte waren van wat er precies aan de hand was...

Als je naar de hele drie uur en negenendertig minuten van de hoorzitting luistert, blijft dat ene zinnetje in je hoofd zitten: ‘de passieve vorm.’

2.

Vijfentwintig jaar geleden, in *De tippingpoint*, was ik gefascineerd door het idee dat kleine dingetjes een groot verschil kunnen maken in sociale epidemieën. Ik kwam met regels om de interne werking van sociale besmettingen te omschrijven: de Wet van de Weinigen, de Macht van de Context, de Blijfthangefactor. De wetten van epidemieën, zo voerde ik aan, konden gebruikt worden om positieve veranderingen teweeg te brengen: lagere misdaadcijfers, kinderen leren lezen, het aantal rokers verminderen.

‘Kijk naar de wereld om je heen,’ schreef ik. ‘Het lijkt misschien een onwrikbaar, onverbiddelijk oord, maar dat is het niet. Met een minuscuul duwtje – precies op de juiste plek – kan er iets gaan schuiven.’

In dit boek wil ik kijken naar de onderkant van de mogelijkheden die ik zo lang geleden heb onderzocht. Als de wereld met een minuscuul duwtje in beweging gebracht kan worden, dan heeft de persoon die weet waar en wanneer hij moet duwen echte macht. Dus wie zijn die mensen? Wat zijn hun intenties? Wat voor technieken gebruiken ze? In de wereld van de misdaadbestrijding verwijst het woord ‘forensisch’ naar het onderzoeken van de oorsprong en de reik-

wijdte van een misdaad: ‘redenen, daders en consequenties’. Dit boek is een poging tot forensisch onderzoek naar sociale epidemieën.

In dit boek neem ik je mee naar een mysterieus kantoorgebouw in Miami met een bijzonder vreemde groep huurders, naar een Marriott Hotel in Boston voor een bedrijfsuitje dat volkomen verkeerd afliep, naar een schijnbaar ideaal stadje dat Poplar Grove heet, naar een doodlopende straat in Palo Alto en vandaar weer naar plekken waar je weleens van hebt gehoord en plekken waarvan je nog nooit hebt gehoord. We gaan bekijken wat er raar is aan de vrije school, we ontmoeten de lang in de vergetelheid gebleven drugsbestrijder Paul E. Madden, we leren iets over een tv-miniserie uit de jaren zeventig die de wereld veranderde en trekken onze wenkbrauwen op bij het vrouwenrugbyteam van de Harvard-universiteit. Dit zijn allemaal gevallen waarbij mensen – opzettelijk dan wel per ongeluk, met goede óf kwade bedoelingen – keuzes maakten die de koers en vorm van een besmettelijk fenomeen veranderden. En in al die gevallen riepen die interventies vragen op die we moeten beantwoorden, en problemen die we moeten oplossen. Daarom moeten we het weer over de tippingpoint hebben, want wat blijkt? De middelen die we inzetten om een betere wereld te krijgen kunnen ook tegen ons gebruikt worden.

En aan het einde van dit boek wil ik de lessen uit al die voorbeelden gebruiken om het échte verhaal over Getuige #1, Getuige #2 en Getuige #3 te vertellen.

Politicus #1: We hebben een brief van een moeder in North Carolina [...] die haar twintigjarige kind heeft verloren en daar nog niet overheen is. Ze zegt: ‘De pijn is te hevig. Ik kan het gewoon niet aan. Ik heb elke dag de grootste moeite om de wilskracht te vin-

den om mijn leven te leiden en dingen te doen...'
Meneer ---, ik wilde deze verhalen die we ontvangen hebben voor u neerleggen en ik wil graag uw persoonlijke reactie op deze verhalen.

Getuige #2 begint te praten. Maar er is geen geluid.

Politicus #1: Ik kan niets horen. Hij staat op mute.

De getuige frummelt aan zijn computer.

Getuige #2: Sorry...

Zijn eerste echte verontschuldiging van de dag, voor het op mute houden van zijn microfoon. Hij gaat verder:

Ik voel enorm veel empathie, verdriet en berouw omdat een product als ---, dat gemaakt is om mensen te helpen en naar ik geloof ook miljoenen mensen heeft geholpen, ook geassocieerd is met verhalen zoals u die vertelt. Dat spijt me vreselijk. En ik weet dat onze hele familie er zo over denkt.

Ook geassocieerd is met.

Het wordt tijd voor een stevig gesprek over epidemieën. We moeten onze rol in het ontstaan ervan erkennen. We moeten eerlijk zijn over alle subtiele en soms verborgen manieren waarop we ze proberen te manipuleren. We hebben een gids nodig voor de koortsdromen en besmettingen die ons omringen.